

Epidemiološke karakteristike karcinoma dojke u Srbiji, 2024. godine

U Republici Srbiji je u 2024. godini registrovano 4.544 novoobolelih žena od karcinoma dojke, dok je od iste maligne lokalizacije umrlo 1.700 žena. Standardizovana stopa incidencije, prema svetskoj standardnoj populaciji (ASR-W), iznosila je 69,4 na 100.000 žena, dok je standardizovana stopa mortaliteta iznosila 19,4 na 100.000 žena.

Karcinom dojke je i u 2024. godini predstavljao najčešći maligni tumor u obolevanju kod žena u Srbiji, uz istovremeno značajno učešće u ukupnom mortalitetu od malignih tumora kod ženske populacije.

Uzrasna distribucija incidencije i mortaliteta

Uzrasna raspodela obolevanja pokazuje da se karcinom dojke gotovo ne registruje pre 30. godine. Nakon 30. godine života incidencija postepeno raste, a izraženiji porast beleži se posle 40. godine, sa jasnom koncentracijom obolevanja u srednjem i starijem životnom dobu.

Najveći broj novoobolelih registrovan je u starijim uzrasnim grupama, i to u uzrastu 75 i više godina (735 slučajeva), 70–74 godine (712) i 65–69 godina (670). Posmatrano prema uzrasno-specifičnim stopama incidencije, najviše vrednosti registrovane su u starosnoj grupi 70–74 godine (282,4/100.000), zatim u grupama 65–69 godina (265,4/100.000) dok je u grupi 75 i više godina stopa incidencije iznosila je 215,5/100.000.

Mortalitet od karcinoma dojke takođe pokazuje izraženu povezanost sa starošću. Posle 35. godine mortalitet od karcinoma dojke kontinuirano raste sa godinama života. Najveći broj umrlih žena zabeležen je u starosnoj grupi 75 i više godina (655), zatim u grupama 70–74 godine (303) i 65–69 godina (225). Najviše uzrasno-specifične stope mortaliteta registrovane su u najstarijim uzrastima: 75 i više godina (192,0/100.000), 70–74 godine (120,2/100.000) i 65–69 godina (89,1/100.000). Ovakav raspored potvrđuje da se, iako se incidencija značajno povećava već od srednjeg životnog doba, najveće opterećenje umiranjem beleži u najstarijim starosnim grupama.

Teritorijalna distribucija incidencije

Na nivou Republike Srbije, standardizovana stopa incidencije karcinoma dojke iznosila je 69,4 na 100.000 žena. U regionalnoj raspodeli registrovana je viša stopa u Srbiji – Sever (71,8/100.000) u odnosu na prosečnu vrednost za Republiku, pri čemu je u Beogradu zabeležena stopa od 76,4/100.000, a u Regionu Vojvodine 67,0/100.000.

Među oblastima, najviše standardizovane stope incidencije zabeležene su u Kolubarskoj oblasti (99,0/100.000), Nišavskoj oblasti (90,0/100.000), Severnobanatskoj oblasti (87,1/100.000) i Severnobačkoj oblasti (86,8/100.000). Nasuprot tome, najniže standardizovane stope incidencije zabeležene su u Srednjobanatskoj oblasti (41,4/100.000), Zlatiborskoj oblasti (43,2/100.000) i Mačvanskoj oblasti (43,7/100.000).

Uočene teritorijalne razlike u incidenciji mogu odražavati razlike u starosnoj strukturi stanovništva, obuhvatu preventivnih pregleda i organizovanog skrininga, dostupnosti dijagnostičkih kapaciteta, kao i moguće razlike u potpunosti registrovanja obolelih.

Teritorijalna distribucija mortaliteta

Standardizovana stopa mortaliteta od karcinoma dojke u Republici Srbiji iznosila je 19,4 na 100.000 žena. U Srbiji – Sever registrovana je gotovo ista vrednost (19,3/100.000), dok je u Beogradu stopa iznosila 20,4/100.000, a u Regionu Vojvodine 18,5/100.000.

Najviše standardizovane stope mortaliteta registrovane su u Raškoj oblasti (25,8/100.000), Severnobanatskoj oblasti (25,5/100.000), Severnobačkoj oblasti (24,6/100.000) i Južnobačkoj oblasti (22,9/100.000). Najniže standardizovane stope mortaliteta zabeležene su u Borskoj oblasti (7,9/100.000), Jablaničkoj oblasti (10,1/100.000), Pčinjskoj oblasti (10,2/100.000)** i Zapadnobačkoj oblasti (10,8/100.000).

Teritorijalne razlike u mortalitetu mogu ukazivati na razlike u pravovremenosti postavljanja dijagnoze, stadijumu bolesti u trenutku otkrivanja, dostupnosti i kontinuitetu onkološkog lečenja, kao i na razlike u kvalitetu praćenja i prijavljivanja ishoda.

Karcinom dojke ostaje jedan od najvažnijih izazova u oblasti zdravlja žena i jedan od ključnih prioriteta savremenog javnog zdravlja. U Republici Srbiji je u 2024. godini registrovano 4.544 novoobolelih žena od karcinoma dojke, dok je 1.700 žena umrlo od ove bolesti. Standardizovana stopa incidencije iznosila je 69,4, a standardizovana stopa mortaliteta 19,4 na 100.000 žena. Ovi podaci potvrđuju da karcinom dojke ostaje najčešći maligni tumor kod žena u Srbiji i jedan od najvažnijih izazova javnog zdravlja. Najveći teret bolesti beleži se kod žena starijih od 50 godina, dok teritorijalne razlike dodatno ukazuju na potrebu za snažnijim obuhvatom organizovanim skriningom, pravovremenom dijagnostikom i ravnomernom dostupnošću savremenog lečenja. Osnovni cilj je da svaka žena u Srbiji ima jednaku šansu za rano otkrivanje i optimalno lečenje, u skladu sa evropskim standardima zdravstvene zaštite.